

Messadi per la radunanza communal Surses digls 7 d'avregl 2025

Stimadas votantas, stimos votants

La suprastanza communal Az sottametta rapport e proposta davart las suandontas tractandas.

Tractanda 2

Credit d'investiziun «construcziun veia d'equipaziun (part privata) e parcadis sen la surfatscha parziala da parcella nr. 3281, Viols, Savognin, an vista alla realisaziun digl resort da vacanzas Viols dalla RESalpina ScRL: credit d'object da CHF 948'000.00

Igl project dalla RESalpina ScRL per la construcziun digl «Resort da vacanzas Viols» è nia preschento gio a caschung dalla radunanza communal digls 18 da mars 2019. Perveia dalla gronda impurtanza digl project per la nosa regiun da vacanzas veva la radunanza communal decida da conceder alla RESalpina ScRL, resp. agl investour, igl dretg da compra per la surfatscha parziala da 9'389 m2 dalla parcella nr. 3281, Viols, Savognin. A basa dallas directivas digl cumegn davart la promoziun da hotels e menaschis d'alloschamaint cun letgs administros, tgi valevan da chel taimp, ò la radunanza communal concedia a madem taimp ena contribuziun finanziaria unica à fonds perdu da max. CHF 1.65 miu. alla RESalpina ScRL resp. agl investour per realisar igl project. A caschung dall'approvaziun dalla fatschenta è nia declaro tgi l'avertura generala dalla parcella ed igls parcadis vignan fatgs prubablamentg digl cumegn. La planisaziun digls detagls seia anc tgossa da tractativas cun igls sviluppaders digl project.

An consequenza da divers recurs cunter igl project da construcziun è la realisaziun s'antardada per onns. Igl onn passo ò la Dertgira federala refuso tot igls recurs ed uscheia do gleisch verda alla realisaziun. La RESalpina ScRL resp. igl investour è ossa pront d'eriger igl resort da vacanzas Viols.

Construcziun dalla veia d'avertura privata agl resort da vacanzas scu er la construcziun da carports e parcadis

Scu menziuno gio all'antschatta, n'era a caschung dalla preschentaziun digl project igl onn 2019 betg anc sclareida digl tottafatg la dumonda pertutgont la veia d'avertura privata scu er igls carports e parcadis basignevels. Aint igl contract pertutgont igl svilup digl project ins è alloura sa cunvignia, tgi l'avertura digl access agl resort Viols scu er la construcziun digls parcadis basignevels vigna fatg sen costs digl cumegn. An vista alla realisaziun planisada on gia li tractativas cun la RESalpina ScRL ed ins è sa cunvignia tg'igl cumegn da Surses seia responsabel per l'avertura e la construcziun digls parcadis e digls carports, tenor igl plan da situaziun suandont.

Igl project cumpeglia la construcziun dalla veia publica per l'avertura dall'antiera parcella (1) scu er dalla veia d'avertura privata (2). Pinavant vignan erigias 21 carports (3) e totalmentg 64 parcadis (part da 3 + 4 + 5).

Fittanza digls parcadis e carports ed indemnisaziun unica

(2) verd La part digls costs da 15% per la part dalla veia tgi è sen igl taragn digl proprietari digl Resort Viols vign messa a chint digl cumegn, cun en'indemnisaziun unica da radond CHF 25'000.00 (dependent digls costs da construcziun effectivs).

(3) oransch Per igls 21 carports vign mess a chint agl proprietari digl Resort Viols CHF 90 per meis/carport.

Per igls 7 parcadis sainza tetg vign mess chint da CHF 50.00 per meis/parcadi.

- (4) blo Per igls 39 parcadis vign mess a chint CHF 50 agl meis/parcadi.
- (5) lila Igls 18 parcadis sa cattan sen la parcella digl proprietari digl Resort Viols. Igls costs da construcziun vignan mess a chint digl cumegn per 100% agl proprietari digl Resort Viols, cun en'indemnisaziun unica da radond CHF 95'000.00 (dependent digls costs da construcziun effectiivs).

Costs

Igls costs da construcziun per eriger la veia d'avertura privata ed igls parcadis e carports montan tenor stema da costs da +/- 15% a radond CHF 948'000.00.

Las carascheias tenor igl index digls costs da construcziun digl Uffezi federal da statistica (regiun gronda Svizra orientala) anfignen la finiziun dalla construcziun n'èn betg calculadas ainten la stema da costs e pon neir fatgas valeir.

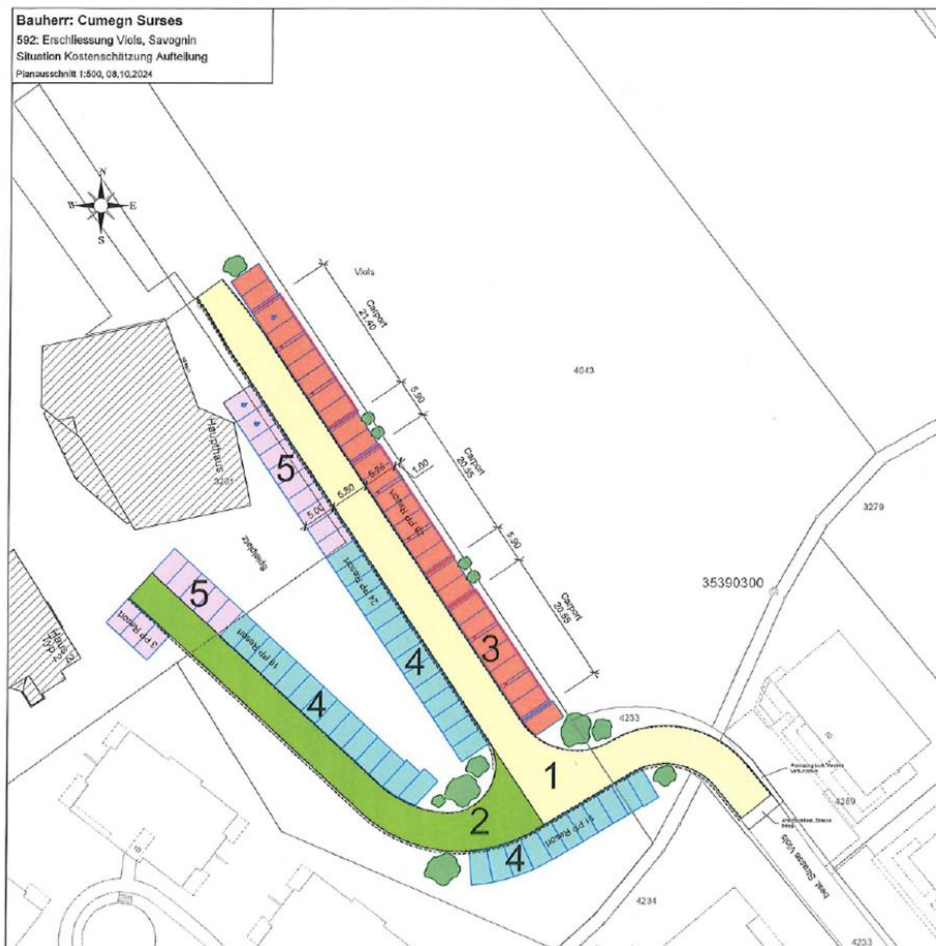
Antradas

L'indemnisaziun unica dalla RESalpina ScRL agl cumegn importa, scu menziuno soura, radond CHF 120'000.00.

Per la fittanza digls parcadis e digls carports vign concludia ena convignientscha cun igl gestunari digl resort da vacanzas. Las antradas da fittanza annualas per la fittanza digls parcadis montan a CHF 50'280.00.

Avertura generala dall'antiera parcella nr. 3281

La veia (1) serva all'avertura generala dall'antiera parcella nr. 3281 e stò neir construeida percheigl digl cumegn ad agen chint; ella stò neir risguardada scu project independent dalla construcziun digl resort da vacanzas. Igls costs montan tenor stema da costs da +/- 15% a radond CHF 280'000.00. Chel import stat ainten la competenza dalla suprastanza communal ed è nia approvo da chella a basa digl art. 40 alinea 2 cefra 8 dalla costituziun communal.

Proposta dalla suprananza communal

La suprananza communal propona alla radunanza communal d'approvar igl credit d'object da radond CHF 948'000.00 per la construcziun dalla veia d'avertura privata e per la construcziun da carports e parcadis an connex cun la realisaziun digl resort da vacanzas Viols a Savognin. La suprananza communal vign incumbensada igl madem mument cun l'execuziun.

Tractanda 3

Garanzeia dalla liquiditad per la Center da Sanadad Savognin SA; conceder ena contribuziun da menaschi à fonds perdu da CHF 2'000'000.00

Aveis: a caschung dalla radunanza communal vignan preschentadas infurmaziuns davart la situaziun finanziaria actuala dalla Center da Sanadad Savognin SA (CeSa) scu er davart las maseiras tg'ins ò piglia anfignen oz. La votaziun alla radunanza communal digls 7 d'avregl 2025 pertotga pero angal la contribuziun da menaschi à fonds perdu da 2 miu. francs. Pertutgont variantas eventualas digl menaschi vignan preschentadas pir a caschung dalla radunanza communal digls 16 da zarcladour 2025.

Retrospectiva

Igl è ancunaschaint tgi la Center da Sanadad Savognin SA sa catta ainten ena greva situaziun finanziaria. A caschung dallas occurrenzas d'infurmaziun digls 18 da settember 2024 e digls 2 da december 2024 è la populaziun neida infurmada davart la situaziun. An chel connex èn er neidas preschentadas las cefras d'utilisaziun digl center da sanadad e propostas per soluziuns pusseblas, scu tg'ins savess migliurar la situaziun finanziaria. Las preschentaziuns correspondentas èn publicheidas sen la pagina d'internet dalla CeSa (www.cds-savognin.ch) sot downloads.

Aint igl decurs digl aton 2024 è neida fundada la cuminanza d'interess IG Center da Sanadad Savognin, cun la fegnameira principala da stgaffeir fidanza e da manar la Center da Sanadad Savognin SA cun forzas uneidas ainten en avigneir stabil, agl senn digl noss motto principal «NOUS TOTS ANSEMEN».

Alla fegn d'otgover 2024 è neida inoltrada l'iniziativa digl pievel per mantigneir igl provedimaint da basa medicinal staziunar an Surses, sottascretga da passa 400 persungas cun dretg da votar.

La radunanza communal digls 9 da december 2024 ò approvo igl budget da cumegn 2025. Chel cuntigna ena contribuziun da menaschi à fonds perdu da CHF 2 miu. alla Center da Sanadad Savognin SA. Igl è da menziunar tg'igl budget da cumegn 2025 identifitgescha en deficit da CHF 2 miu., caschuno dalla contribuziun da menaschi alla Center da Sanadad Savognin SA. Aint igl budget è chella contribuziun da menaschi menziunada cun ena clausula da bloccada, chegl vot deir tgi la concessiun da chella contribuziun da menaschi ò da neir approvada separadamaintg dalla radunanza communal a taimp inditgia.

Pertge dovra la Center da Sanadad Savognin SA ena contribuziun da menaschi?

Ainten la situaziun actuala na covran las antradas mensilas betg las sorteidadas mensilas. La CeSa ò duvro se schinavant igls agens meds liquids (dabung sen igl conto da banca), uscheia tgi vign strètq mintga meis chegl tgi pertotga las finanzas per saveir paer las paias, resp. igls chints. Per tgi la CeSa dispona puspe d'ena basa finanziaria suffizianta sen igl conto da banca, dovra ella chella contribuziun da menaschi da CHF 2.0 miu. (ca. 3 paias mensilas à CHF 0,5 miu. e ca. CHF 0,5 miu. per investziuns tg'èn d'exequer). Chella contribuziun da menaschi on da prestar igls acziunaris dalla Center da Sanadad Savognin SA (96.74% cumegn da Surses e 3.26% cumegn d'Albula/Alvra). Per simplifitgier la procedura dumonda igl cumegn da Surses igl antier import da CHF 2 miu. e vign a metter a chint siva agl cumegn d'Albula/Alvra la sia part da CHF 65'200.00.

Proposta dalla supranza communal:

La supranza communal propona alla radunanza communal da conceder la contribuziun da menaschi à fonds perdu da CHF 2.0 miu. per garanteir la liquiditad an favour dalla Center da Sanadad Savognin SA.

Chest conclus è sottamess agl referendum facultativ.

Tractanda 4

Revisiun parziala dalla lescha da sepultura e da santieri digl cumegn da Surses

La lescha da sepultura e da santieri digl cumegn da Surses è neida messa an vigour per igls 12 da december 2022.

Igls davos dus onns ò igl art. 19 (silenzi dalla fossa) caschuno repeteidamaintg discussiuns, percheigl tgi tenor la lescha existenta dastgan urnas da tschendra neir sutteradas ainten ena fossa existenta anfignen maximum 15 onns siva l'amprema sepultura. La direcziun digl cumegn da Surses scu er la supranza communal on uscheia stuia negar ples dumondas per deposiziuns d'urnas da tschendra pi tard tgi 15 onns siva dall'amprema sepultura. Cotras ins ò stuia decider ancunter igl davos giaveisch digls defuncts, cheigl tgi ò - sa tgapescha - caschuno nuntgapientscha e malcuntantientscha davart digls confamigliars.

Percheigl ò la supranza communal decidia da piglier a mangs ena revisiun parziala dalla lescha da sepultura e da santieri existenta. Ultra dalla midada digl art. 19 duessan neir fatgas anc adattaziuns materialas ainten art. 7 ed art. 23, cheigl sen fundamaint d'experientschas fatgas. A madem taimp vign nizigeida l'ocasiun da far en pèr pitschnas adattaziuns formalas.

Las adattaziuns impurtantas an survista (las midadas èn marcadadas an greisch):

Art. 7 - Li da sepultura (aggiunto da nov alinea 2-4)

¹ [...]

² Urnas e tschendra da cremaziun ins dastga sutarar u sterner ordvart igls santieris publics angal schi

- a. las disposiziuns digl dretg da gôt, dalla protecziun dallas avas, da construcziun e digl ambiaint vignan observadas,
- b. las urnas e la tschendra da cremaziun n'èn betg visiblas scu talas e schi na pon betg ple neir percepeidas siva curt taimp.

³ La supranza communal pò limitar u scumandar da sutarar urnas u da sterner tschendra da cremaziun ordvart igls santieris publics, schi cheigl ò consequenzas tgi disturban.

⁴ Igl è scumando da sutarar professionalmantg urnas u da sterner tschendra da cremaziun ordvart igls santieris.

Art. 19 - Silenzi da fossa (cumplettaziun ainten alinea 4)

¹ [...]

² [...]

³ [...]

⁴ La deposiziun dall'urna da tschendra ainten ena fossa existenta è pussebla anfignen maximum 15 onns siva l'amprema sepultura. La supranza communal pò lubeir excepziuns an cass mutivos. Igl silenzi da fossa na vign an nign cass prolungo perveia dalla sepultura posterioura dall'urna u dalla tschendra.

⁵ [...]

⁶ [...]

Art. 23 - Taxas (cumplettaziun ainten cefra 2 e cefra 3)

1. [...]

2. per defuncts cugl davos domicil da dretg aint igl cumegn, schinavant tgi chel ò cuzzo pi pac tgi diesch onns u per defuncts tgi n'on lour domicil betg aint igl cumegn igl mument da lour mort, ma tgi èn stos domiciliias an Surses per aglmanc 10 onns ainfer igls davos 25 onns avant la mort:

3. Per defuncts cun domicil orsoura resp. defuncts tgi n'èn betg stos domiciliias an Surses per aglmanc 10 onns ainfer igls davos 25 onns avant la mort:

Ins ò do la revisiun parziala davantor allas suprastanzas digls cumegns-baselgia per infurmaziun cun dar la pussebladad da piglier posiziun davart la revisiun parziala planisada a caschung dalla radunanza communal.

Proposta dalla suprastanza communal

La suprastanza communal propona alla radunanza communal d'approvar la revisiun parziala dalla lescha da sepultura e da santieri e da la metter an vigour per la data digl conclus.

Tractanda 5

Decret dalla lescha da pulizeia digl cumegn da Surses

Blers cumegns aint igl cantun Grischun on relaschea leschas da pulizeia communalas. Igl cumegn da Surses na dispona anfignen ossa betg d'ena tala lescha da pulizeia.

Dus puncts principals on intimo la suprastanza communal da relascher ena lescha da pulizeia. D'ena vart duess neir reglo igl parcar sen taragn public e dall'otra vart duess neir dada la pussebladad da scumandar igl campar selvadi sen taragn communal e pussibilitar alla suprastanza communal a madem mument da definire ultra dallas zonas da camping ordinarias anc ulteriouras plazzas, noua tg'è lubia da campar cunter taxa. Per reglar chels camps da temas dovrigl ena basa legala sen nivel communal, chegl vot deir ena lescha da pulizeia. Cun elaborar la lescha da pulizeia ins è sa baso concernent igl campar allas disposiziuns legalas digls noss cumegns vaschigns Albula/Alvra e Silvaplana. Uscheia duess neir contanscheida ena practica unifitgeida.

Naturalmaintg fissigl er pussebel da relascher angal ena lescha davart igl campar sen territori communal ed en'otra lescha per igl parcar sen taragn public. Chegl na maness pero betg alla fegnameira tenor la suprastanza communal. Cun decretar la lescha da pulizeia dattigl la pussebladad da reglar – ultra dallas determinaziuns menziunadas all'antschatta pertutgont igl campar e parcar – er ulteriours camps da temas communalas, scu p.ex. igls taimps da pôss e l'obligaziun d'annunztgier igls tgangs. Da nov vign reglo er igl scumond da fis artificials ainten la lescha da pulizeia. Uscheia ins pudess annullar la lescha existenta davart l'utilisaziun da fis artificials digl cumegn da Surses (varda la proxima tractanda). Cun l'approvaziun e l'antrada an vigour dalla lescha da pulizeia preschainta per igl cumegn da Surses, nissan annulladas tot las disposiziuns digls anteriours cumegns tgi stattan an cuntradiziun cun chella.

Proposta dalla suprastanza communal

La suprastanza communal propona alla radunanza communal d'approvar la lescha da pulizeia digl cumegn da Surses e da la metter an vigour per la data digl conclus.

Tractanda 6

Annulaziun dalla lescha davart igl adiever da fis artificials aint igl cumegn da Surses

---

Igls 27 da mars 2023 è eida an vigour la lescha davart igl adiever da fis artificials aint igl cumegn da Surses. Cun resalva dall'approvaziun ed antrada an vigour dalla lescha da pulizeia per igl cumegn da Surses vign la lescha davart igl adiever da fis artificials obsoleta e pò consequentamaintg neir annullada.

Proposta dalla suprastanza communal

La suprastanza communal propona alla radunanza communal da metter ord funcziun la lescha davart igl adiever da fis artificials aint igl cumegn da Surses per data digl conclus. Chegl naturalmaintg cun resalva, tgi la lescha da pulizeia vigna approvada davantor e messa an vigour.

Tractanda 7

Annulaziun digls regulativs da gôt digls anteriours cumegns an Surses

---

Siva dalla fusiun digl cumegn è nia relaschea nign regulativ da gôt per igl cumegn da Surses. Uscheia èn igls regulativs da gôt digls cumegns anteriours Bivio, Cunter, Mulegns, Marmorera, Riom-Parsonz, Salouf, Savognin, Sur e Tinizong-Rona anc adegna an vigour. An vista alla harmonisaziun digls regulativs da gôt digls cumegns anteriours on musso las examinaziuns tar igl Uffezi da gôt e prievels dalla nateira UGP/AWN, tgi igl cumegn da Surses ò betg da relascher en agen regulativ da gôt, cunchegl tgi la legislaziun da gôt surordinada regla tot igls fatgs digl gôt. Per tala raschung cunsegia igl UGP/AWN dad annullar sainza substitueir igls regulativs da gôt digls cumegns anteriours ed igls metter ord funcziun.

Naturalmaintg dastga igl cumegn relascher sen giaveisch en regulativ da gôt per igl cumegn da Surses, sch'ins less reglar tschertas disposiziuns sen plang communal. La suprastanza communal an collaboraziun cun igl manader digl sarvetsch forestal è pero neida alla conclusiun tgi chegl n'è betg basiglevel. Igls regulativs da gôt d'anfignen ossa èn antiquos e servan betg ple allas circumstanças d'ozande. Las disposiziuns singulas scu per exaimpel pertutgont rimnar roma u retrer lenna da biagier per igl agen adiever, vignan tractadas e liquidadas ozande aint igl affar da mintgade digl sarvetsch forestal.

Proposta dalla suprastanza communal

La suprastanza communal propona alla radunanza communal d'annullar igls regulativs da gôt da tot igls cumegns anteriours e da metter ord vigour cun chegl tot las determinaziuns accumpagnontas per data digl conclus.

Tractanda 8

Renovaziun dalla veia da gôt Plang Ses (project SIE 2025): credit d'impegn brut da CHF 1'476'000.00

Causa d'ena crudada da crappa la premaveira 2023 èn rots dus meirs, ed igl material ò er stratg cun el ena part dalla veia. Siva da chegl è la veia da gôt Plang Ses sarada per tot igl travagl ord muteivs da siertad. Ena reparatura è urgenta.

La veia equipescha igl Gôt da Ses, tgi è classifitgia per gronda part scu gôt da schurmetg A, scu er las ovras da protecziun digl territori HB Crap Ses (UVIAS/ASTRA) Nr. 2272. I vignan betg equipos pros agricols cultivos u alps. La veia ò angal ena pitschna muntada turistica. I sa tracta damai d'ena veia tgi serva ple u manc angal agl adiever forestal.

An consequenza da maseiras da regiuvinaziun è da chintar durant igls proxims 40 onns cun ena somma da lenna da radond 6'000 m³, chegl tgi corresponda ad en adiever annual da radond 150 m³.

Analisa dalla situaziun

A basa digls numerous meirs sitgs dalla vart sot, tgi èn nias erigias per gronda part tots durant igl madem taimp, è neida fatga, an incumbensa digl cumegn, ena inventarisaziun scu er en studi da variantas cun maseiras da reparaziun pusseblas per igls tschancungs pertutgias. Sen fundamaint da chella inventarisaziun ò la suprastanza communal decidia da sanar la veia da gôt, resp. da ramplazzar ena part digls totalmaintg 32 meirs da sustign dalla vart sot, renovar en conduct d'ava da sfundrada scu er da ramplazzar la construcziun da rastel d'en tumbign d'antrada.

Igl cumegn da Surses è igl proprietari d'ovra da chellas construcziuns artificialas ed uscheia obliia da garanteir igl mantignamaint e la siertad da chellas. La renovaziun è necessaria per percheigl tgi chella veia da gôt serva alla cultivaziun digl perimeter digl gôt da schurmetg. I na vign damai betg an dumonda da renaturalisar la veia, percheigl tgi schiglio fiss la cultivaziun betg ple pussebla da maniera effizianta.

Fegnameiras digl project

La fegnameira principala digl project è igl mantignamaint a lunga vista dall'abilitad da funcziun ed utilisaziun dall'equipaziun existenta, scu er da garanteir la siertad da carar. Las maseiras da reparaziun on da neir adattadas optimalmaintg allas cundiziuns. Igl aspect economic duess er neir risguardo. Cun la reparatura digls amprens treis objects duess neir elimino a lunga vista igl priewel da crappa tgi rodla perveia digls meirs rots anfignen sen la veia nazionala giusot.

Igl transport dalla lenna cun camiun u tractor e tgar annex stò neir siero a lunga vista.

Costs

Tar igl preventiv elaboro uriundamaintg per la reparaziun dalla veia da gôt Plang Ses ins è partia da costs da radond CHF 800'000.00. Siva la deducziun dalla contribuziun cantunala messa an vista da 68% muntavan igls costs nets per igl cumegn radond CHF 272'000.00. Chella somma è er neida integrada aint igl preventiv 2025 digl chint economic digl cumegn da Surses e neida approvada igls 9 da december 2024 dalla radunanza communal.

Igl december 2024 èn las lavours neidas scretgas or an en proceder da submitziun public. Igl èn antradas 5 offertas. Siva la publicaziun ò igl preventiv gia da neir adatto aint igl rapport tecnic, surtot percheigl tgi igls costs dall'installaziun dalla piazza da biagier, digl betun e dalla crappa da rampar èn s'augmentos. Igl preventiv actual ò ena exactezza da +/- 20% e monta a radond CHF 1'476'000.00. La regenza cantunala ò approvo igls 11 da mars 2025 igl project collectiv «reparaziun equipaziun e prevenziun d'incendi da gôt 2025». Aint igl rom da chest project collectiv vign la reparaziun dalla veia da gôt Plang Ses sustigneida a basa dalla sia muntada forestala cun ena contribuziun cantunala da 68%. Igl costs nets digl cumegn montan uscheia siva la deducziun dalla contribuziun cantunala a radond CHF 475'000.00 e surpaskan uscheia la cumpetenza finanziaria dalla suprastanza communal.

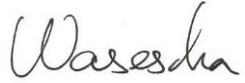
Las carascheias tenor igl index digls costs da construcziun digl Uffezi federal da statistica (regiun gronda Svizra orientala) anfignen la finiziun dalla construcziun n'èn betg calculadas aint igl preventiv e son neir fatgas valeir.

Proposta dalla suprastanza communal

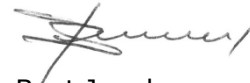
La suprastanza communal propona alla radunanza communal dad approvar la dumonda da credit brutta da CHF 1'475'640.00 per la reparaziun dalla veia da gôt an direcziun Plang Ses. A madem mument vign la suprastanza communal incumbensada cun l'execuziun.

Tinizong, igls 17 da mars 2025

Per la suprastanza communal da Surses:

Daniel Wasescha
mastral

Beat Jenal
scrivant da cumegn